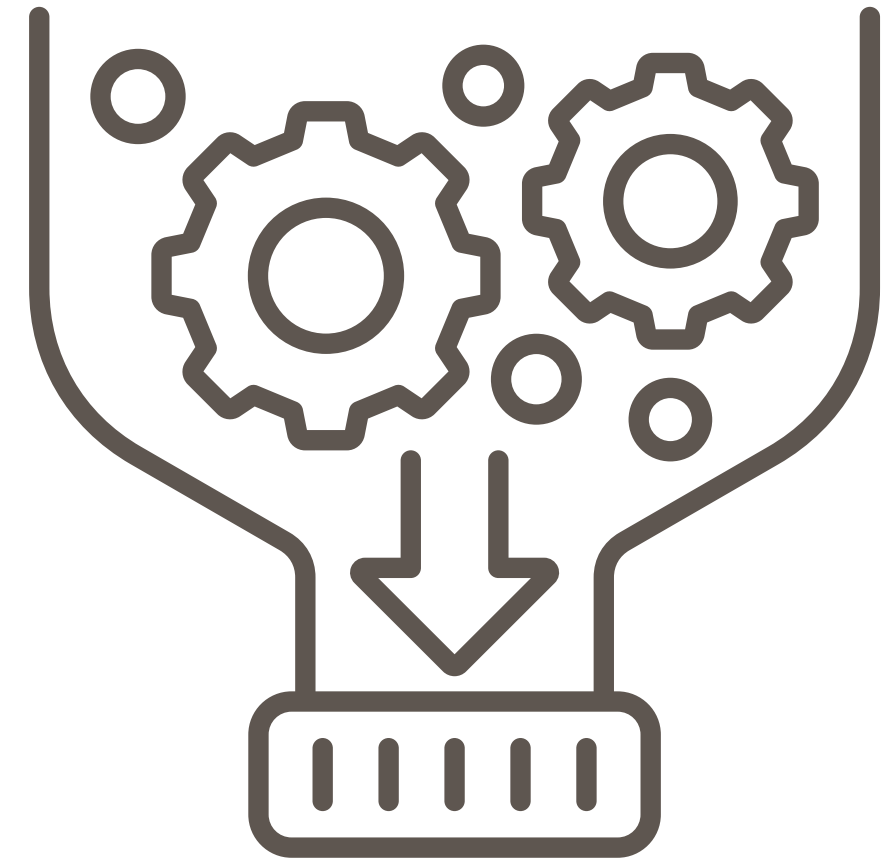

Handreiking herkennen en omgaan met systeemknelpunten

Een prototype

**Netwerk Leren
Transformereren**
Van zorg naar gezondheid

Een initiatief van **ZonMw**

Inleiding

Loop je in de transformatie van zorg naar gezondheid tegen hardnekkige belemmeringen aan? Misschien is er dan sprake van een systeemknelpunt.

Een systeem is een samenhangend geheel van waarden, normen, processen, belangen regels, organisatiestructuren, financieringsprikkel, richtlijnen, technieken en protocollen. Systeemknelpunten ontstaan doordat een systeem niet langer past bij hoe we kijken naar gezondheid en zorg.

Systeemknelpunten zijn te zien als een logisch gevolg van de overgang naar een nieuw paradigma: het systeem belemmert het anders gaan denken en doen.

Wat is een systeemknelpunt?

Een systeemknelpunt is een fundamenteel probleem binnen of tussen (deel)systemen dat gewenste veranderingen of verbeteringen in de transformatie van zorg naar gezondheid belemmert.

Systemknelpunt of niet?

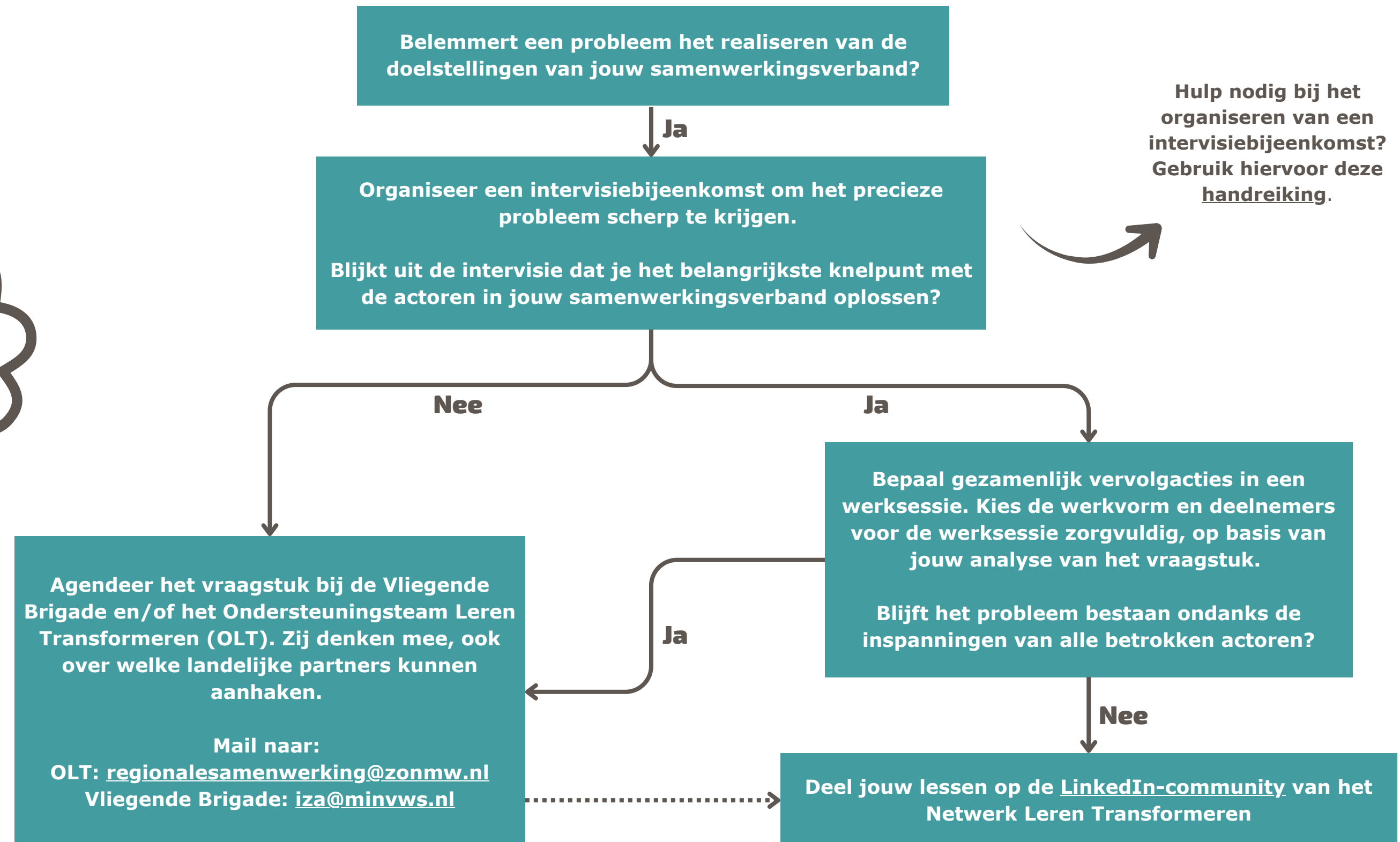
Veelgehoorde voorbeelden van 'systemknelpunten'

- Structurele financiële prikkels die zorg bevoordelen boven preventie, ook al zijn alle partijen het eens over het belang van gezondheid.
- Privacyregels bemoeilijken het delen van informatie tussen hulpverleners.
- Een moeizame overgang van jeugdzorg naar Wmo of Wlz bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.
- Organisaties willen hun bestaande diensten blijven leveren, terwijl deze niet langer passen bij het gewenste nieuwe systeem.
- Er is geen betaaltitel voor een nieuwe domeinoverstijgende interventie.
- Financiers vragen om KPI's die kortetermijndoelen
- We missen de data die nodig zijn om te sturen op gezondheid.

Soms is niet duidelijk of het systeem echt dwars zit, of dat er stiekem toch meer mogelijk is dan we denken. Er kan bijvoorbeeld ook sprake zijn van 'mentale hekjes', zoals verkeerde interpretaties van wat kan en mag. De beslisboom systemknelpunten kan helpen om dit scherp te krijgen.

Beslisboom systeemknelpunten

Voorbeeld van gebruik van de beslisboom

Casus: Er is geen betaaltitel voor een nieuwe domeinoverstijgende interventie

- **Vraag 1: Zit dit in de weg van anders werken? → JA.**

Actie: Organiseer een intervisiebijeenkomst met alle stakeholders

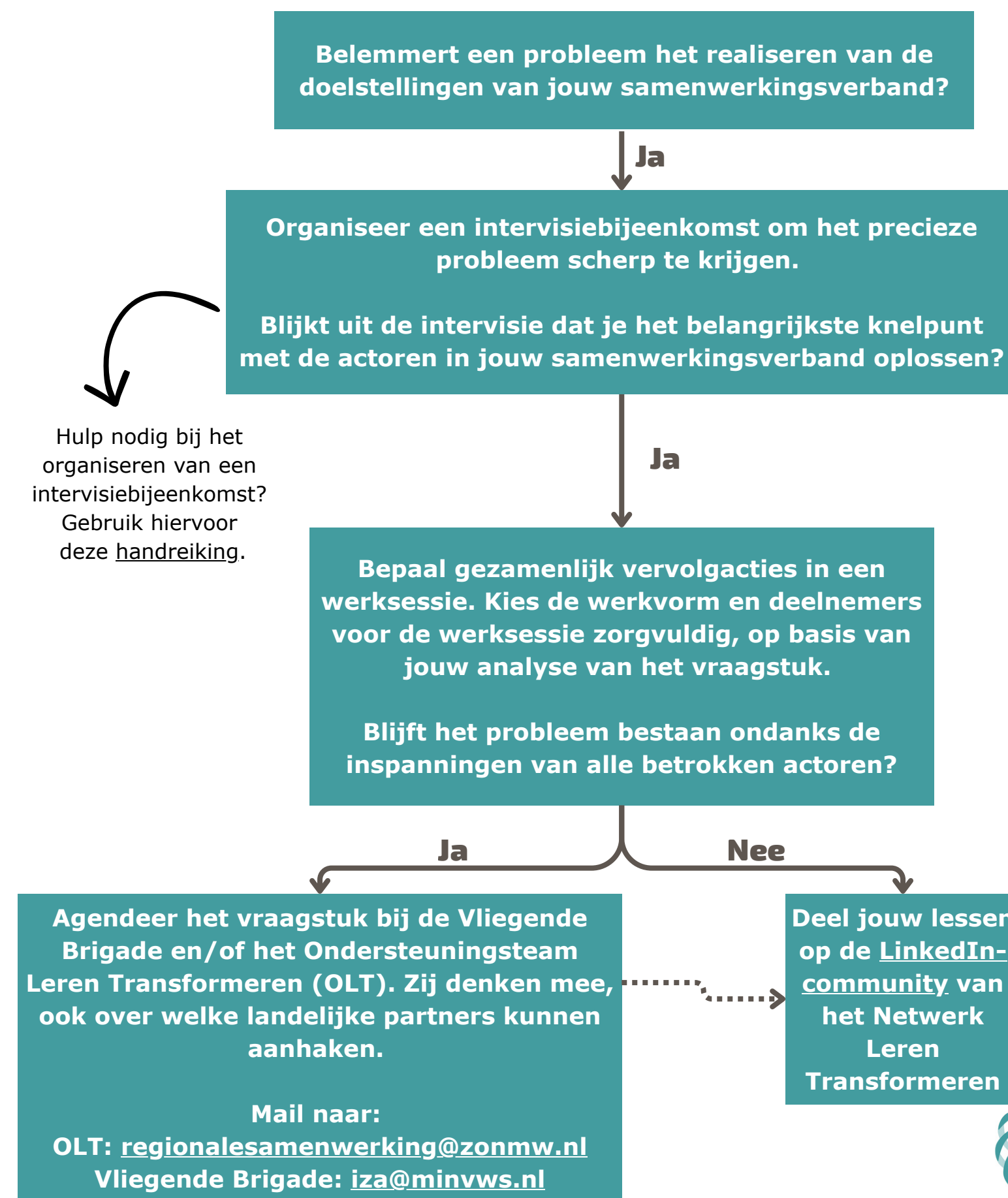
- Voorbeelden van vragen die je tijdens de intervisie stelt:
 - Delen alle partners de ambitie van de interventie?
 - Is iedereen bereid om de consequenties van deze ambitie door te voeren in zijn eigen organisatie?
 - Is dit financieel haalbaar voor alle partners?
 - Is het daadwerkelijk een bekostigingsvraagstuk of spelen er andere belangen?

Conclusie intervisiebijeenkomst:

- Dit is zeker een systeemknelpunt en daarmee geen eenvoudig vraagstuk, maar een bekostigingstitel is niet de oplossing voor duurzame borging. Wel is het nodig dat stakeholders elkaars belangen en uitdagingen leren kennen en verbinden aan de bedoeling te verbinden. Vanuit die verbinding worden budgetverschuivingen mogelijk.

- **Vraag 2: Kan je dit binnen de eigen DSV/regio oplossen? → JA.**

- Dit vraagt een aantal vervolgacties die de regio zelf kan oppakken.
- Kom je hier niet uit en blijft het probleem bestaan? Agendeer het vraagstuk dan bij de Vliegende Brigade en/of het OLT.

Colofon

Dit prototype is een product van het Ondersteuningsteam Leren Transformeren. Dank aan de leden van het Netwerk Leren Transformeren voor de inspiratie en input!

Auteurs: Bettine Pluut, Jelte Vegter en Leonie Voragen.

In opdracht van: ZonMw, programma Ondersteuning Regionale Samenwerking.

Mail feedback op dit prototype naar:
regionalesamenwerking@zonmw.nl

Bekijk de pagina
samen transformeren
voor nog meer
praktische
handreikingen en
kennisproducten!